

عنوان مقاله: ارائه الگوی حاکمیت مطلوب در شورای اسلامی شهر تهران

مریم مجیدی^۱، غلامرضا معمارزاده طهران^۲، رضا نجف بیگی^۳

دریافت: ۱۳۹۴/۵/۲۴

پذیرش: ۱۳۹۴/۱۱/۲۸

چکیده:

هدف از این پژوهش بررسی ابعاد حاکمیت و نحوه توزیع اختیارات شورای اسلامی شهر تهران در فرآیند انجام وظایف درون سازمانی و برون سازمانی است. بر پایه تئوری‌های موجود در زمینه حاکمیت، سه نوع حاکمیت در قالب مداخله شورای اسلامی شهر تهران در فرآیند تصویب و اجرای مقررات امور شهری شناسایی شده است: مداخله مدیریتی، مداخله تعاملی و مداخله فرهنگی. از بعد دیگر شورای اسلامی شهر تهران برای اثربخش بودن و انجام مداخله سه نوع اختیار دارد: اختیار درون‌زا، اختیار میان‌زا و اختیار برون‌زا. الگوی حاکمیت مطلوب شورای اسلامی شهر تهران ترکیب بهینه مداخله و اختیار است که با نظرسنجی از خبرگان و از طریق تحلیل فازی، الگوی مطلوب طراحی شده است. برای مقایسه الگوی ارائه شده با وضعیت موجود حاکمیت در شورای اسلامی شهر تهران، از ابزار پرسشنامه استفاده و با تحلیل آماری آزمون t تک‌نمونه‌ای میزان فاصله تخمین زده شده است. نتایج نشان می‌دهد شورای اسلامی شهر تهران در بعد مداخله و اعمال نظر و همچنین در بعد اختیار با الگوی حاکمیت مطلوب به دست آمده فاصله قابل توجهی دارد.

کلیدواژه‌ها: حاکمیت، مداخله مدیریتی، مداخله تعاملی، مداخله فرهنگی، اختیار درون‌زا، اختیار برون‌زا، اختیار میان‌زا.

۱. دانش‌آموخته دکترای مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، ایران
ma.4567@outlook.com
۲. دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران، ایران (نویسنده مسئول)
gmemar@gmail.com
۳. دانشیار گروه مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم تحقیقات تهران، ایران
rezanajafbeigi@yahoo.com

در دهه‌های اخیر حاکمیت به‌عنوان یک الگوی فکری و ابزاری برای اداره کردن دولت‌ها معرفی شده است (دباغ، ۱۳۸۸). حاکمیت به‌عنوان پایه و بنیان استقرار دموکراسی در کشورهای توسعه‌یافته مطرح شده است و در این خصوص مطالعات و پژوهش‌های بسیاری برای ارزیابی عملکرد و چارچوب‌های حاکمیت و همچنین بهینه‌سازی این الگوها صورت گرفته است (Kufmann, 2007). حاکمیت حاصل ارتباط بخش‌های عمده یک کشور در فرآیند اداره امور بوده که این سه بخش شامل دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی است (موسسه توسعه سازمان ملل متحد، ۱۹۹۵). در هر یک از این بخش‌ها نوع و چگونگی ارتباط با سایر بخش‌ها تعیین‌کننده کیفیت و چگونگی حاکمیت است (Necla, 2008). هدف حاکمیت ایجاد سازگاری میان منافع گوناگون و متضاد سه بخش مذکور بوده به‌نحوی که از تعامل بین آنها شیوه صحیح اداره امور ایجاد شود و مشخص می‌شود چه کسی به اعمال قدرت می‌پردازد، تصمیمات مهم و اثربخش اجتماعی چگونه اتخاذ می‌شود، و چگونه منافع گوناگون با چنین تصمیماتی متمرکز شده و به هم‌گرایی می‌رسند (Weiss, 2013). این امر مستلزم ظرفیت‌سازی در خطامشی‌گذاری، ایجاد حاکمیت محلی، پایبندی هیات حاکم به ارزش‌ها، اخلاق‌مداری و حل مسائل و چالش‌هاست (Weiss & Wilkinson, 2003). در فرآیند توسعه، ضرورت برقراری ارتباط منطقی و تعامل میان نهادهای دولتی و جامعه مدنی انکارناپذیر است، به‌نحوی که تعیین معیارهایی برای سنجش حاکمیت به ابزاری برای سنجش مشارکت مردم و میزان سطح دموکراسی در کشورهای توسعه‌یافته تبدیل شده است (Randal, 2005: 54). هم‌زمان با ایجاد نظریه حاکمیت در سطح بین‌المللی سازمان‌هایی مانند بانک جهانی، موسسه توسعه سازمان ملل و... اقدام به تجزیه و تحلیل ابعاد و شاخص‌های حاکمیت در کشورهای مختلف کرده و از طریق آن رهیافت‌هایی را برای ایجاد فرآیند دموکراتیک‌سازی دولت‌ها معرفی کردند. پس از مطرح‌شدن نظریات دموکراتیزه‌سازی امور دولتی، حاکمیت به‌عنوان رهیافتی برای استقرار دموکراسی شناخته شده و از سوی بسیاری از کشورهای توسعه‌یافته الگوهای حاکمیت در سطوح مختلف متناسب با شرایط و محیط سیاسی کشورها طراحی شده است (جاسبی و نفری، ۱۳۸۸). در اواخر دهه ۱۹۸۰ از سوی بانک جهانی پارادایم جدیدی در کشورهای توسعه‌یافته شکل گرفت که از آن به‌عنوان حاکمیت مطلوب نام برده می‌شود که پس از بسط و گسترش در سازمان‌های مستقل، توسعه به‌عنوان زمینه‌ای برای کمک به کشورهای در حال توسعه قرار

گرفت (Landman, 2003). حاکمیت مطلوب در بستر حاکمیت شکل گرفته است که در آن ابعاد مختلفی مبنی بر نقش سه عنصر دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی در سایه روابط و تعاملات موصوف تعریف می‌شود (نفری، ۱۳۸۷). در بحث حاکمیت مطلوب رویکردهای متفاوتی برای دموکراتیزه‌ساختن حکومت‌ها وجود دارد که براساس آن شاخص‌های مختلفی نیز معرفی و تبیین می‌شوند (جاسبی و نفری، ۱۳۸۸). حاکمیت در سطح محلی به معنای ایجاد روابط موثر بین نهادهای محلی مانند شهرداری‌ها، شوراهای شهر و دولت‌های ملی و نهادهای بخش خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد برای اداره بهتر و موثر نهادهای مزبور با هدف جلب مشارکت مردم و بهبود رابطه دولت‌های محلی با دولت ملی است (موسسه توسعه سازمان ملل، ۲۰۰۷).^۱

برای شناخت معیارهای حاکمیت مطلوب در دولت‌های محلی ضروری است، معیارهای مورد نظر را از نظریات و مطالعات دانشمندان علم اداره امور عمومی، شناسایی کرده تا براساس آن متغیرها و ابعاد مساله تشریح شود. در سطوح مختلف نهادها و نوع ارتباط آنها با یکدیگر در نظریه‌های مختلفی مطرح شده است که هر یک با توجه به ابعاد وسیع متغیرهای موثر در نظام سیاسی به شکل‌دهی نقش و رابطه اجزای حاکمیت پرداخته‌اند که نظریات عمده‌ای که در شکل‌گیری مبانی نظری و پرسش‌های عمده پژوهش موثر بوده‌اند به اختصار بیان می‌شود:

نخستین نظریه مربوط به نظریه اداره امور عمومی است که به وسیله فرد ریگز^۲ در مقاله‌ای با عنوان «ایده اداره امور توسعه»^۳ به بیان رابطه اجزای نظام سیاسی با محیط می‌پردازد. در این پژوهش نهادهای حکومتی و دولتی برای انجام وظایف خود، محدوده‌ای از اختیار و آزادی عمل و قدرت را دارا هستند. هدف کل سیستم ایجاد توازن و تعامل بین نهادهای حکومتی از قبیل دولت، مجلس، قوه قضائیه و نهادهای عمومی و مردمی برای رسیدن به توسعه است. ریگز با بیان اینکه در یک نظام سیاسی تعامل بین نهادهای سیاسی و محیط سیاسی اجتماعی نیازمند داشتن میزانی از اختیار است تا نهادهای یادشده بتوانند با ایجاد اثربخشی محیطی در فرآیند توسعه نقش داشته باشند، اجزای اداره امور عمومی را زمانی در توسعه موثر می‌داند که از تعامل آنها با یکدیگر، محیط و درون خود نتایج حاصل شود که منجر به تغییر در جهت رشد شود (Riggs, 1976). برای ایجاد این تغییر، شبکه تعاملاتی تشکیل می‌شود که متأثر از نقش نهاد و فعالیتی است که با توجه به اهداف و وظایف آن نهاد در نظام سیاسی تعریف شده است. به‌عنوان مثال در یک نظام سیاسی که دولت، قوه قضائیه و قوه مجریه وجود دارند هر یک از سه نهاد با توجه به نقش و فعالیت تعریف‌شده باید به تعامل با

1. United Nations Development Program (UNDP)
2. Fred W. Riggs
3. The Idea of Development Administration

یکدیگر و انجام وظایف خود بپردازند که این امر سه کارکرد را برای هر نهاد در بردارد: ۱. ایجاد روابط بین‌سازمانی؛ ۲. انجام وظایف تعریف‌شده؛ ۳. ایجاد قدرت سازمانی (Riggs, 1976).

ریگز بیان می‌کند که هر یک از نهادهای یادشده برای انجام وظایف خود نیازمند داشتن میزانی از اختیار است که این اختیار نیز در نوع خود اجزای مشخصی دارد. این اختیار دارای سه جزء است: اختیار درون‌زا^۱، که معرف میزان اختیار و آزادی عمل یک نهاد حکومتی برای انجام وظایف سازمانی‌اش است. اختیار میان‌زا^۲، که معرف میزان اختیار یک نهاد حکومتی در عرصه نظام سیاسی برای تعامل با سایر نهادها در نظام سیاسی است. اختیار برون‌زا^۳، معرف میزان تاثیر نهاد حکومتی بر محیط برای ایجاد اثربخشی یا همان ایجاد تغییر و توسعه است (Riggs, 1976: 35). از آنجا که در نظریات حاکمیت تعاملات بین دولت و بخش خصوصی و جامعه مدنی مطرح می‌شود و میزان این تعاملات به معنی نوع رابطه آنها با یکدیگر و اندازه روابط موثر برای رسیدن به سطحی از حاکمیت مطلوب است، بنابراین اندازه روابط را می‌توان به اندازه سطح اختیار در نظریه ریگز مرتبط دانست و چنین نتیجه گرفت که سطح مشخصی از اختیار در نظام سیاسی منجر به ایجاد روابط مطلوبی می‌شوند که بر اساس آن نظریات حاکمیت شکل گرفته است.

در نظریه دیگری که از سوی لیندبلاد مطرح شده است، حاکمیت فرآیند خط‌مشی‌گذاری و اجرای آن به مطلوب‌ترین شکل ممکن است، که بر این اساس حاکمیت دارای سه فرآیند ورودی، پردازش یا محتوا و خروجی است که در این نظریه دولت در مرکز شبکه حاکمیت قرار دارد و بخش خصوصی و جامعه مدنی در رابطه با دولت هستند (Lindblom, 1977). مایکل هیل^۵ و پیتر هوپ^۶ در کتاب اجرای خط‌مشی، نظریه لیندبلاد را مبنای تئوری خود قرار داده و دو نوع ارتباط برای دولت در نظر گرفته‌اند: ارتباطات افقی: رابطه دولت با نهادها، احزاب، بخش خصوصی و جامعه مدنی. ارتباطات عمودی: رابطه دولت با نظام سیاسی، ایجادکنندگان خط‌مشی و مجریان خط‌مشی که نحوه استفاده دولت از قدرت را همان حاکمیت معرفی می‌کنند (Hill, Hupe, 2002). ایشان با اشاره به نظریه لیندبلاد در مورد حاکمیت و با استناد به نظریه اتزیونی، حاکمیت را چرخه‌ای از قدرت (قدرت اجبار، قدرت پاداش و قدرت هنجاری) مبنی بر اهداف دولت شامل سه هدف: هدف دستوری به منظور ایجاد ساختارهای قابل قبول و نهادسازی، هدف اقتصادی به منظور ایجاد ساختارهای رفاهی و برقراری

1. Autonomy
2. Autogeny
3. Hetrogeny
4. Discertion
5. Michael Hill
6. Peter Hupe

ارتباط با بخش کسب‌وکار، هدف فرهنگی به منظور ایجاد ساختارهای ارزشی و اخلاقی و در نهایت روابط سیاسی - اجتماعی^۱ مطرح می‌کنند که بر اساس آن نظام سیاسی - اداری - روابط بین‌سازمانی و سیستم مجری در سطح سازمان^۲ ایجاد می‌شود (Etzioni, 1961). در نتیجه متغیرها و عوامل موردنظر در این پژوهش برگرفته از نظریه ریگز در حوزه تعاملات محیطی (ترکیب اختیار) و نظریه اتریونی در حوزه مداخله دولت محلی و اعمال قدرت در فرآیند قانونگذاری شهری (سه نوع مداخله) هستند که براساس آن نظریه حاکمیت مطلوب شکل می‌گیرد.

بنابراین این پرسش مطرح می‌شود که آیا شورای اسلامی شهر تهران در انجام مأموریت خود موفق عمل کرده است یا خیر؟ برای دستیابی به پاسخی منطقی و مطمئن در این پژوهش مبادرت به طراحی الگویی می‌شود که با استفاده از آن به این پرسش جواب داده شود: معیار موفقیت شورای اسلامی شهر تهران در انجام وظایف به شکل آرمانی چیست؟ و شرایط فعلی شورای اسلامی شهر تهران در انجام مأموریت‌هایش چگونه است؟ در نتیجه پرسش اساسی این است: شورای اسلامی شهر تهران به‌عنوان یک نظام سیاسی برای اعمال حاکمیت از چه ترکیبی از قدرت و از چه اختیاری استفاده کند تا شکل حاکمیت مطلوب اعمال شود؟

مبانی نظری پژوهش

پیشینه پژوهش

موسسه مدیریت شهری در آفریقا (۲۰۱۳) در گزارش سالانه خود معیارهای اصلی و اثرگذار بر حاکمیت شهری را عوامل زیر می‌داند: انتخابات آزاد و منصفانه، قانون‌مداری، آزادی بیان و رسانه، مقابله با فساد، خدمات متوازن عمومی. انستیتو حاکمیت توکیو^۳ (۲۰۰۷) ترکیب دولت، جامعه مدنی (فعالان اجتماعی و اقتصادی، نهادهای جامعه‌محور و گروه‌های رسمی و غیررسمی، رسانه‌ها و...) را مشخصه حاکمیت مطلوب دانسته و حوزه آن را در همه سطوح معرفی می‌کند.

حاکمیت مطلوب از دیدگاه مرکز دولت محلی در دانشگاه تکنولوژی سیدنی^۴ (۲۰۰۶) ارتقای توسعه انسانی پایدار و توجه به اعمال قانون و اجرای صحیح خط‌مشی‌ها معرفی شده است. سازمان ملل متحد در برنامه توسعه‌ای خود از سال ۲۰۰۲ میلادی مطالعات زیادی در کشورهای مختلف در

1. Political-Social Relation
2. Street Level
3. Tokyo Institute of Technology
4. University of Technology Sydney-Center for Local Government

حال توسعه برای سنجش حاکمیت مطلوب انجام داده است که طی آن حاکمیت مطلوب را با چهار ارزش کلیدی پاسخگویی، اثربخشی، عدالت و مشارکت معرفی کرده است و طی دهه‌های اخیر اقدام به سنجش شاخص‌های مذکور در تعداد زیادی از کشورهای در حال توسعه از جمله افغانستان، غنا، برزیل، ماداگاسکار و... انجام داده است و نیز شاخص‌های فرعی برای هر یک از شاخص‌های یادشده ارائه کرده که کمک شایانی به سنجش عملیاتی شاخص‌های حاکمیت مطلوب کرده است. کمیسیون اروپا^۱ در سال ۲۰۰۱ شاخص‌های حاکمیت مطلوب را برابری و انصاف، تقدم قانون، سیستم قضایی مستقل و شفافیت می‌داند و در سال ۲۰۰۳ شاخص‌های کامل‌تری را ارائه کرده است: رعایت حقوق بشر، ایجاد دموکراسی^۲، قانونمندی، ارتقای سطح جامعه مدنی، اصلاح اداره عمومی و تمرکززدایی. از نظر این کمیسیون ایجاد دموکراسی و احترام به حقوق بشر از اجزای اصلی حاکمیت مطلوب محسوب می‌شوند. کریستر اندرسن در سال ۲۰۰۲ در مقاله‌ای تحت عنوان «تشریح عوامل موثر بر حاکمیت شهری در بولیوی»^۳ به ارائه شاخص‌های مهم در حاکمیت شهری پرداخته‌اند که با در نظر گرفتن عوامل بومی و منابع موجود در کشور بولیوی، شاخص‌های حاکمیت مطلوب را یادگیری سازمانی و مردمی، پاسخگویی و هماهنگی بین نهادهای شهری (شورا و شهرداری) با سایر نهادهای دولتی شناسایی کرده است. در نهایت پاسخگویی و هماهنگی در الگوی حاکمیت مطلوب شهری در بولیوی به‌عنوان مهم‌ترین شاخص‌ها معرفی شده‌اند.

همچنین کمیته همکاری‌های توسعه^۴ در سال ۲۰۰۰ با صدور بیانیه‌ای شاخص‌های حاکمیت مطلوب را قانونمندی، مدیریت قدرتمند بخش دولتی، شفافیت، پاسخگویی از طریق بهبود عملیات حسابداری و بودجه‌بندی، مدیریت مخارج عمومی و مبارزه با فساد معرفی می‌کند.

در مطالعات دیگری در داخل کشور شاخص‌های حاکمیت مطلوب با تاکید بر نقش جامعه مدنی و میزان تاثیر مردم بر دولت و ایجاد حاکمیت مطلوب صورت گرفته که در این زمینه دولت به‌عنوان عنصری از عناصر موثر بر شاخص حاکمیت مطلوب معرفی شده است که مطالعات صورت گرفته در باب حاکمیت شهری نیز در این حوزه قرار می‌گیرد.

احسان مالکی‌پور (۱۳۸۸) اقدام به مطالعه حاکمیت مطلوب و تحلیل همبستگی آن با توسعه پایدار شهری در شهر اصفهان کرده و به بررسی شاخص‌های حاکمیت مطلوب و تاثیر آنها بر ایجاد توسعه پایدار پرداخته‌اند که ابعاد حاکمیت مطلوب را از برنامه‌های توسعه سازمان ملل متحد که شامل حاکمیت

1. European Commission
2. Democratization
3. Explaining the Mixed of Municipal Governance of Forest in Bolivia
4. OECD

قانون، شفافیت، پاسخگویی، اثربخشی، مشارکت و برابری است، انتخاب کرده‌اند و در تحلیل خود اثرات حاکمیت مطلوب را بر ارائه خدمات شهری، جذب سرمایه‌گذاری، مدیریت ریسک و اطمینان از عملکرد ایمنی، بودجه‌بندی در مدیریت شهری بررسی کرده‌اند و در نهایت با استفاده از تحلیل، مولفه‌های حاکمیت را در ارتباط مستقیم با مدیریت شهری دانسته و راهبردهایی را برای پیاده‌سازی حاکمیت مطلوب در شهرداری‌های مناطق مختلف شهر اصفهان پیشنهاد داده‌اند. تهمینه نفری (۱۳۸۸) در پژوهش خود به ارائه الگوی جامع حاکمیت در سطح ملی پرداخته و الگوی حاکمیت را بر مبنای نظریه عمومی سیستم‌ها، الگوی فلسفه اخلاق، از منظر شبکه ارتباطات حاکمیت بخش دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی و نیز از منظر تئوری‌های توسعه و توسعه پایدار و اداره امور توسعه با رویکرد نهادگرایی نوین، الگوی جامعی از شاخص‌های حاکمیت در دو بُعد ارائه می‌کند. در این پژوهش حاکمیت دارای دو بُعد اثربخشی و کارایی است که هر یک از ابعاد شاخص‌های مربوط به خود را دارا بوده که در بُعد اثربخشی سیاسی - اجتماعی و در بُعد کارایی سیاسی - اجتماعی - کارایی اقتصادی و کارایی اداری یا بوروکراتیک مورد توجه قرار گرفته است. نادر بهلولی (۱۳۸۸) با استفاده از تئوری عمومی سیستم‌ها و نظریه ریگژ در حوزه اداره امور توسعه مطالعه‌ای در خصوص عملکرد شوراها انجام داده‌اند که چگونگی فعالیت‌های شورای اسلامی شهر تبریز را مورد سنجش قرار داده و میزان توزیع اختیار درون‌زاه و میان‌زا و برون‌زا در روابط شورای اسلامی شهر را اندازه‌گیری کرده‌اند که با شناسایی و دسته‌بندی مأموریت‌های شورای اسلامی شهر میزان فاصله موجود بین عملکرد شورای اسلامی شهر تبریز و رضایت جامعه مورد تحلیل قرار گرفته است. نتیجه آنکه شورای اسلامی شهر تبریز با تمرکز زیاد بر فعالیت درون‌سازمانی نسبت به فعالیت برون‌سازمانی و ارائه خدمات به جامعه اقدام به تامین منافع خود کرده و شکافی بین عملکرد مطلوب (برای ایجاد رضایت جامعه) و عملکرد واقعی ایجاد شده است. بنابراین ایجاد رضایت جامعه مستلزم افزایش تمرکز بر فعالیت‌های برون‌سازمانی یا همان اختیار برون‌زا و ایجاد اثربخشی محیطی است. در ارائه الگوی حاکمیت مطلوب در این پژوهش از الگوی بهلولی در بُعد توزیع اختیار استفاده شده است. در بُعد اعمال حاکمیت با توجه به اینکه تاکنون پژوهشی در این حوزه صورت نگرفته است، نخستین بار الگوی حاکمیت با استفاده از نظریه لیندبلاد (۱۹۷۷) و اتزیونی (۱۹۶۱) مورد مطالعه قرار گرفته است.

روش پژوهش

این پژوهش با رویکرد اکتشافی و با ترکیب دو تئوری معتبر ریگژ و لیندبلاد، الگوی جدیدی در حوزه حاکمیت در دولت‌های محلی ساخته است. روش پژوهش از حیث مخاطب بنیادی بوده و جامعه آماری مورد مطالعه در این پژوهش تمامی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای اسلامی شهر تهران، مدیران گروه

کمیسیون‌ها و کارشناسان خبره بود که تعداد آنها ۸۶ نفر تخمین زده شد. با استفاده از جدول مورگان حجم نمونه ۷۰ نفر تعیین شد. روش جمع‌آوری داده‌ها در این پژوهش با استفاده از روش آمیخته (ترکیبی)^۱ صورت گرفته است. برای جمع‌آوری نظرات خبرگان و اجماع نظرات از روش دلفی^۲ (کیفی) استفاده شده، سپس بر اساس آن الگوی بهینه حاکمیت طراحی شده است. در مرحله دوم هم برای شناخت وضعیت کنونی شورای اسلامی شهر تهران از نظر اعمال قدرت (ابعاد حاکمیت) و توزیع اختیار برای حداکثرسازی اثربخشی محیطی از روش توصیفی پیمایشی (کمی) استفاده شده است.

نظرات حاصل از اجماع خبرگان در میزان و نوع بهینه حاکمیت به شرح جدول (۱) است.

جدول ۱: نوع و میزان حاکمیت بهینه، اجماع نظرات خبرگان

گروه وظایف	وظایف چهل و دوگانه شورای اسلامی شهر تهران	نوع حاکمیت	وزن
	جلب مشارکت شهروندان	مدیریتی	۷
	امور جوانان	مدیریتی	۷
	حفظ امنیت اجتماعی	مدیریتی	۸
	ایجاد عدالت شهروندی	تعاملی	۷
	توسعه آموزش	مدیریتی	۷
	ساماندهی مؤسسات خیریه و مردم‌نهاد	تعاملی	۷
	امور بانوان	فرهنگی	۷
فرهنگی، اجتماعی	اهدای وام کارآفرینی	مدیریتی	۸
	توسعه اشتغال و برنامه‌ریزی کاهش بیکاری	تعاملی	۸
	حفظ میراث فرهنگی شهر	فرهنگی	۷
	توسعه فضاهای هنری، سینماها، فرهنگسراها و موزه‌ها	مدیریتی	۱۰
	نهادینه‌سازی فرهنگ ایرانی اسلامی	فرهنگی	۸
	حفظ و اشاعه اخلاق شهروندی	مدیریتی	۸
	توسعه ورزش	تعاملی	۹
	تقویت صنایع و کسب‌وکارهای کوچک شهری	مدیریتی	۸

1. Mix Method
 2. Delphi Method

ادامه جدول ۱: نوع و میزان حاکمیت بینه، اجماع نظرات خبرگان

گروه وظایف	وظایف چهل و دوگانه شورای اسلامی شهر تهران	نوع حاکمیت	وزن
برنامه بودجه و اقتصادی	ایجاد مشاغل جدید	تعاملی	۷
	تقویت کارآفرینی	تعاملی	۷
	ساماندهی اقتصادی کسب و کارها	تعاملی	۷
	جذب سرمایه گذاری	تعاملی	۸
	تصویب عوارض و بهای خدمات و کنترل نرخ کرایه‌ها	تعاملی	۸
	کمک به یکپارچه‌سازی کسب و کار	مدیریتی	۸
	نظارت بر قراردادهای تجاری شهرداری	مدیریتی	۷
	ایمنی و مدیریت بحران	تعاملی	۷
خدمات شهری و محیط زیست	ارائه خدمات شهری	تعاملی	۸
	حفظ باغات و فضای سبز	تعاملی	۷
عمران، حمل و نقل و ترافیک	سیاستگذاری حوزه حمل و نقل و ترافیک و فنی عمرانی	تعاملی	۷
	تدوین برنامه‌های عملیاتی و سالانه فنی و عمرانی	تعاملی	۷
	نظارت بر حسن اجرای برنامه‌های عمرانی از سوی شهرداری	مدیریتی	۷
	به کارگیری فناوری‌های نوین در ساخت و سازهای شهری	مدیریتی	۸
	استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در کنترل حمل و نقل و ترافیک	تعاملی	۷
	پایش آب و مواد غذایی	تعاملی	۷
	تدوین استانداردهای سلامت	تعاملی	۷
سلامت شهری	فرهنگ و آموزش سلامت	تعاملی	۶
	سلامت و خانواده	فرهنگی	۸
	پژوهش در حوزه سلامت	فرهنگی	۷
	کنترل پسماند و نظافت شهری	تعاملی	۸
	کنترل آلودگی آب، هوا، صدا و فاضلاب و خاک	تعاملی	۸
	مبارزه علیه بیماری‌ها	تعاملی	۷
	توسعه انرژی‌های پایدار	مدیریتی	۶
	همکاری با احزاب و نهادهای سیاسی	مدیریتی	۸
نظارت و حقوقی	همکاری با رسانه‌ها	مدیریتی	۸
	ارتباط با دولت مرکزی	مدیریتی	۸

برای شناسایی میزان توزیع اختیار بهینه، با توجه به اینکه مشابه همین پژوهش در بُعد توزیع اختیار، طی سال ۱۳۸۸ در شورای اسلامی شهر تبریز به وسیله آقای نادر بهلولی مورد مطالعه قرار گرفته بود، مقدار بهینه اختیار به دست آمده ملاک عمل در این پژوهش قرار گرفته است.

جدول ۲: ترکیب مطلوب اختیار

ردیف	اختیار	میزان مطلوب
۱	اختیار درونزا	۲۵
۲	اختیار میانزا	۲۵
۳	اختیار برونزا	۵۰
	جمع	۱۰۰

منبع: بهلولی (۱۳۸۸)

با توجه به نتایج بهینه به دست آمده جهت الگوسازی و ساخت الگوی بهینه از روش تحلیل فازی و نرم افزار متلب استفاده شد. الگوی ریاضی استخراج شده به صورت زیر است:

$$M A X Z = C_1 x_1 + C_2 x_2 + C_3 x_3$$

$$M A X W = y_1 + y_2 + y_3$$

$$a_1 \leq y_1 \leq b_1$$

$$a_2 \leq y_1 \leq b_2$$

$$a_3 \leq y_1 \leq b_3$$

$$x_1 + x_2 + x_3 = 1$$

$$y_1 + y_2 + y_3 \leq 1$$

$$x_1, x_2, x_3 \in \{0, 1\}$$

$$y_1, y_2, y_3 \geq 0$$

Optimization Terminated.

x= ans = 0/0000 1/0000 0/0000

y= ans = 0/2500 0/2500 0/5000

خروجی نرم افزار نشان می دهد برای بهینه بودن الگوی پژوهش، میزان متغیر مداخله (نوع حاکمیت)، فقط یکی از سه حالت می تواند باشد و میزان توزیع اختیار حداکثر ۱۰۰ و برای هر نوع اختیار، به ترتیب اختیار میانزا ۲۵، اختیار درونزا ۲۵ و اختیار برونزا ۵۰ واحد می تواند اختصاص

یابد. با توجه به الگوی ریاضی به دست آمده با تحلیل فازی، جهت سنجش الگو در شرایط واقعی اقدام به تهیه و توزیع پرسشنامه‌ای بر مبنای نوع حاکمیت و توزیع اختیار در جامعه آماری شد. آزمون پایایی پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ارزیابی شد. تمامی متغیرهای پژوهش دارای پایایی قابل قبول بوده و میزان آلفای کرونباخ تمامی متغیرهای پژوهش بیشتر از $0/70$ است. آلفای کرونباخ متغیر مداخله برابر با $0/89$ و آلفای کرونباخ متغیر اختیار برابر با $0/85$ به دست آمده است. آلفای کرونباخ تمامی ابعاد اختیار و مداخله بیشتر از $0/7$ است که نشان از این دارد که پایایی پرسشنامه مورد تایید است.

تجزیه و تحلیل داده‌ها در پژوهش حاضر نیز به کمک نرم‌افزار SPSS22 انجام گرفت.

یافته‌های پژوهش

جهت مقایسه هر کدام از وظیفه‌ها با مقدار بهینه، از آزمون t تک‌نمونه‌ای استفاده شده است. آزمون t تک‌نمونه‌ای زمانی مورد استفاده قرار می‌گیرد که یک نمونه از جامعه داشته باشیم و می‌خواهیم میانگین آن را با یک حالت معمول یا استاندارد و یا حتی با یک عدد فرضی و مورد انتظار مقایسه کنیم (Mizer, Garino, 2012: 169). در این آزمون، میانگین نمونه (جامعه) با مقدار ۲۵ که مقدار بهینه است مورد مقایسه قرار گرفته است.

مولفه‌های درون‌زا

بُعد فرهنگی اجتماعی

نتایج آزمون مقایسه بُعد فرهنگی اجتماعی و ۱۵ شاخص آن با مقدار بهینه در جدول (۲) گزارش شده است. نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد فرهنگی اجتماعی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد فرهنگی اجتماعی دارد.

جدول ۳: آزمون t تک نمونه‌ای جهت مقایسه وظیفه‌های بُعد فرهنگی اجتماعی با مقدار بهینه یا مطلوب (= ۲۵) در مولفه درون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۷/۱۷	۲/۷۳	۷/۸۳	۶۴	۲۳/۱۱	$P < 0/001$

بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/001$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی دارد.

جدول ۴: آزمون t تک نمونه‌ای جهت مقایسه وظیفه‌های بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی با مقدار بهینه یا مطلوب (= ۲۵) در مولفه درون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۷/۷۹	۲/۶۱	۷/۲۱	۶۴	۲۲/۲۳	$P < 0/001$

بُعد خدمات شهری و محیط زیست

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد شهری و محیط زیست (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/001$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد شهری و محیط زیست دارد.

جدول ۵: آزمون t تک نمونه‌ای جهت مقایسه وظیفه‌های بُعد خدمات شهری و محیط زیست با مقدار بهینه (= ۲۵) در مولفه درون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۶/۷۲	۳/۱۱	۸/۲۸	۶۴	۲۱/۴۶	$P < 0/001$

بُعد عمران، حمل و نقل و ترافیک

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد عمران، حمل و نقل

و ترافیک (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک دارد.

جدول ۶: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه وظیفه‌های بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه درون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۶/۵۳	۳/۱۸	۸/۴۷	۶۴	۲۱/۴۹	$P < 0/001$

بُعد سلامت شهری

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد سلامت شهری (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد سلامت شهری دارد.

جدول ۷: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد سلامت شهری با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه درون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۶/۶۷	۲/۸۲	۸/۳۲	۶۴	۲۳/۸	$P < 0/001$

بُعد نظارت و حقوقی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد نظارت و حقوقی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد نظارت و حقوقی دارد.

جدول ۸: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد نظارت و حقوقی با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه درون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۶/۸۷	۳/۹۵	۸/۱۳	۶۴	۱۶/۳۵	$P < 0/001$

بُعد فرهنگی اجتماعی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد فرهنگی اجتماعی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد فرهنگی اجتماعی دارد.

جدول ۹: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد فرهنگی اجتماعی با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه میان‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۷/۸۹	۳/۶۵	۷/۱۱	۶۴	۱۵/۷۹	$P < 0/001$

بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی دارد.

جدول ۱۰: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه میان‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۸/۰۵	۳/۴۴	۶/۹۵	۶۴	۱۶/۳۵	$P < 0/001$

بُعد خدمات شهری و محیط زیست

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد خدمات شهری و محیط زیست (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد خدمات شهری و محیط زیست دارد.

جدول ۱۱: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه وظایف بُعد خدمات شهری و محیط زیست با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه میان‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۸/۰۴	۳/۴۷	۶/۹۶	۶۴	۱۶/۲۵	$P < ۰/۰۰۱$

بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < ۰/۰۱$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک دارد.

جدول ۱۲: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه میان‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۷/۷۱	۳/۹۴	۷/۲۹	۶۴	۱۴/۹۹	$P < ۰/۰۰۱$

بُعد سلامت شهری

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد سلامت شهری (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < ۰/۰۱$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد سلامت شهری دارد.

جدول ۱۳: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد سلامت شهری با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه میان‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۷/۳۲	۳/۸۷	۷/۶۸	۶۴	۲۰/۱۸	$P < ۰/۰۰۱$

بُعد نظارت و حقوقی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد نظارت و حقوقی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < ۰/۰۱$)

که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های این بُعد دارد.

جدول ۱۴: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد نظارت و حقوقی با مقدار بهینه (=۲۵) در مولفه میان‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۱۷/۳۳	۳/۸۷	۷/۶۷	۶۴	۱۵/۸۲	$P < ۰/۰۰۱$

مولفه برون‌زا

بُعد فرهنگی اجتماعی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد فرهنگی اجتماعی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۲۵) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < ۰/۰۰۱$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد فرهنگی اجتماعی دارد.

جدول ۱۵: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد فرهنگی اجتماعی با مقدار بهینه (=۵۰) در مولفه برون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۲۶/۴۱	۷/۵۹	۲۳/۵۹	۶۴	۲۵/۶۱	$P < ۰/۰۰۱$

بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۵۰) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < ۰/۰۰۱$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی دارد.

جدول ۱۶: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی با مقدار بهینه (=۵۰) در

مولفه برون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۲۷/۴۴	۷/۴۵	۲۲/۵۶	۶۴	۲۴/۹۷	$P < ۰/۰۰۱$

بُعد خدمات شهری و محیط زیست

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد شهری و محیط زیست (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۵۰) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد شهری و محیط زیست دارد.

جدول ۱۷: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد خدمات شهری و محیط زیست با مقدار بهینه (=۵۰) در مولفه برون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۲۷/۷۴	۷/۳۹	۲۲/۲۶	۶۴	۲۴/۸۳	$P < 0/01$

بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۵۰) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک دارد.

جدول ۱۸: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد عمران، حمل‌ونقل و ترافیک با مقدار بهینه (=۵۰) در مولفه برون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۲۷/۰۶	۷/۹۳	۲۲/۹۴	۶۴	۲۳/۸۵	$P < 0/01$

بُعد سلامت شهری

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد سلامت شهری (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۵۰) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد سلامت شهری دارد.

جدول ۱۹: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد سلامت شهری با مقدار بهینه (=۵۰) در مولفه برون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۲۶/۹۴	۸/۰۱	۲۳/۰۶	۶۴	۲۳/۷۲	$P < 0/01$

بُعد نظارت و حقوقی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی شاخص‌ها و در بُعد نظارت و حقوقی (میانگین کل)، پایین‌تر از مقدار بهینه (۵۰) است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های این بُعد دارد.

جدول ۲۰: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد نظارت و حقوقی با مقدار بهینه (=۵۰) در مولفه برون‌زا

ابعاد	میانگین	انحراف استاندارد	تفاوت میانگین	درجه آزادی	مقدار t	سطح معناداری
میانگین کل	۲۴/۹۵	۸/۸۴	۲۵/۰۵	۶۴	۲۳/۰۲	$P < 0/001$

مقایسه مداخله در جامعه و بهینه

بُعد فرهنگی اجتماعی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه به غیر از وظیفه ۷ و ۱۰ در تمامی شاخص‌ها پایین‌تر از مقدار بهینه است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد فرهنگی اجتماعی دارد. میانگین دو وظیفه ۷ و ۱۰ با مقدار بهینه تفاوت ندارد.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۲۱: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد فرهنگی اجتماعی با مقدار بهینه در عامل مداخله

شماره و نوع وظیفه میانگین انحراف استاندارد مقدار بهینه تفاوت میانگین مقدار t سطح معناداری						
۱. مدیریتی	۵/۲۱	۱/۳۸	۷	۱/۷۸	۸/۳۳	$P < 0/001$
۲. مدیریتی	۵/۳۶	۱/۲۸	۷	۱/۶۴	۷/۹۶	$P < 0/001$
۳. مدیریتی	۵/۷۷	۱/۱۶	۸	۲/۲۳	۱۱/۳۱	$P < 0/001$
۴. تعاملی	۵/۸۷	۱/۶۵	۷	۱/۱۳	۴/۲۵	$P < 0/001$
۵. مدیریتی	۵/۹۵	۱/۴۸	۷	۱/۰۵	۴/۴۲	$P < 0/001$
۶. تعاملی	۶/۲۸	۱/۴۵	۷	۰/۷۱	۳/۱۸	$P = 0/003$
۷. فرهنگی	۶/۴۸	۱/۵۶	۷	۰/۵۲	۲/۰۱	$P = 0/052$
۸. مدیریتی	۶/۴۴	۱/۷۴	۸	۱/۵۶	۵/۰۹	$P < 0/001$
۹. تعاملی	۶/۷۲	۱/۷۲	۸	۱/۲۸	۴/۴۶	$P < 0/001$
۱۰. فرهنگی	۶/۶۱	۱/۷۹	۷	۰/۳۹	۱/۳۰	$P = 0/202$
۱۱. مدیریتی	۶/۵	۱/۵۶	۱۰	۳/۵۰	۱۳/۰۷	$P < 0/001$
۱۲. فرهنگی	۶/۷۱	۱/۷۶	۸	۱/۲۹	۴/۳۲	$P < 0/001$
۱۳. مدیریتی	۶/۵	۱/۳۴	۸	۱/۵۰	۷/۵۶	$P < 0/001$
۱۴. تعاملی	۶/۲۷	۱/۷۵	۹	۲/۷۳	۱۰/۸۲	$P < 0/001$
۱۵. مدیریتی	۶/۲۴	۱/۷	۸	۱/۷۶	۶/۳۹	$P < 0/001$

بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی وظیفه‌ها پایین‌تر از مقدار بهینه است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/001$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی دارد.

نتایج به دست‌آمده نشان داد که تمامی هشت وظیفه بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی دارای تفاوت معناداری با مقدار بهینه هستند و به بیان دیگر، به‌طور معناداری پایین‌تر از مقدار بهینه هستند ($P < 0/001$). بیشترین تفاوت میانگین با مقدار بهینه، به‌ترتیب به وظیفه‌های ۲۱، ۱۹ و ۲۰ با تفاوت میانگین ۱/۹۵، ۱/۸۳ و ۱/۸ اختصاص دارد.

جدول ۲۲: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد برنامه و بودجه و اقتصادی با مقدار بهینه در عامل مداخله

شماره و نوع وظیفه	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار بهینه	تفاوت میانگین	مقدار t	سطح معناداری
۱۶. تعاملی	۵/۵۹	۱/۹۸	۷	۱/۴۱	۴/۵	$P < ۰/۰۰۱$
۱۷. تعاملی	۵/۶۴	۱/۹۳	۷	۱/۳۶	۴/۰۷	$P < ۰/۰۰۱$
۱۸. تعاملی	۶/۰۹	۱/۶۹	۷	۰/۹۱	۳/۲	$P = ۰/۰۰۳$
۱۹. تعاملی	۶/۱۷	۱/۵	۸	۱/۸۳	۷/۸۱	$P < ۰/۰۰۱$
۲۰. تعاملی	۶/۲	۱/۷۱	۸	۱/۸	۶/۹۸	$P < ۰/۰۰۱$
۲۱. مدیریتی	۶/۰۵	۱/۹۳	۸	۱/۹۵	۶/۱۴	$P < ۰/۰۰۱$
۲۲. مدیریتی	۵/۷۳	۱/۵۲	۷	۱/۲۷	۵/۳۵	$P < ۰/۰۰۱$
۲۳. تعاملی	۶/۲۵	۱/۵۸	۷	۰/۷۵	۳/۱۳	$P = ۰/۰۰۳$

بُعد خدمات شهری و محیط زیست

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی وظیفه‌ها پایین‌تر از مقدار بهینه است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < ۰/۰۱$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد خدمات شهری و محیط زیست دارد.

نتایج به‌دست‌آمده نشان از این دارد که سه وظیفه بُعد خدمات شهری و محیط زیست دارای تفاوت معناداری با مقدار بهینه هستند و به بیان دیگر، به‌طور معناداری پایین‌تر از مقدار بهینه هستند ($P < ۰/۰۱$). بیشترین تفاوت میانگین با مقدار بهینه، به‌ترتیب به وظیفه‌های ۲۴، ۲۶ و ۲۵ با تفاوت میانگین ۱/۹۲، ۰/۹۸ و ۰/۶۳ اختصاص دارد.

جدول ۲۳: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد خدمات شهری و محیط زیست با مقدار بهینه در عامل مداخله

شماره و نوع وظیفه	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار بهینه	تفاوت میانگین	مقدار t	سطح معناداری
۲۴. تعاملی	۶/۰۸	۱/۶۳	۸	۱/۹۲	۷/۳۷	$P < ۰/۰۰۱$
۲۵. تعاملی	۶/۳۷	۱/۷۶	۷	۰/۶۳	۲/۲۴	$P = ۰/۰۳۱$
۲۶. تعاملی	۶/۰۲	۱/۹۱	۷	۰/۹۸	۳/۲۲	$P = ۰/۰۰۳$

بُعد عمران، حمل و نقل و ترافیک

نتایج گویای این است که میانگین جامعه در تمامی وظیفه‌ها پایین‌تر از مقدار بهینه است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد عمران، حمل و نقل و ترافیک دارد.

نتایج به‌دست‌آمده نشان از این دارد که پنج وظیفه بُعد عمران، حمل و نقل و ترافیک دارای تفاوت معناداری با مقدار بهینه هستند و به بیان دیگر، به‌طور معناداری پایین‌تر از مقدار بهینه هستند ($P < 0/01$). بیشترین تفاوت میانگین با مقدار بهینه، به‌ترتیب به وظیفه‌های ۲۹، ۳۰ و ۳۱ با تفاوت میانگین ۱/۷۱، ۰/۹۳ و ۰/۹۲ اختصاص دارد.

جدول ۲۴: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد عمران، حمل و نقل و ترافیک با مقدار بهینه در عامل مداخله

شماره و نوع وظیفه	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار بهینه	تفاوت میانگین	مقدار t	سطح معناداری
۲۷. تعاملی	۶/۳۷	۱/۸	۷	۰/۶۳	۲/۲۸	$P = 0/027$
۲۸. مدیریتی	۶/۳۴	۱/۶۵	۷	۰/۶۶	۲/۵۵	$P = 0/015$
۲۹. مدیریتی	۶/۲۹	۱/۳۶	۸	۱/۷۱	۸/۳۳	$P < 0/001$
۳۰. تعاملی	۶/۰۷	۱/۶۹	۷	۰/۹۳	۳/۵۹	$P = 0/001$
۳۱. تعاملی	۶/۰۸	۱/۵۳	۷	۰/۹۲	۳/۷۷	$P = 0/001$

بُعد سلامت شهری

نتایج گویای این است که میانگین جامعه به غیر از وظیفه ۳۳ در تمامی شاخص‌ها پایین‌تر از مقدار بهینه است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P < 0/01$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد سلامت شهری دارد. میانگین وظیفه ۳۳ با مقدار بهینه تفاوت ندارد.

نتایج به‌دست‌آمده نشان از این دارد که هفت وظیفه از هشت وظیفه بُعد سلامت شهری دارای تفاوت معناداری با مقدار بهینه هستند و به بیان دیگر، به‌طور معناداری پایین‌تر از مقدار بهینه هستند ($P < 0/01$). بیشترین تفاوت میانگین با مقدار بهینه، به ترتیب به وظیفه‌های ۳۴، ۳۹ و ۳۶ با تفاوت میانگین ۲/۴۵، ۱/۹۸ و ۱/۹۳ اختصاص دارد.

جدول ۲۵: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد سلامت شهری با مقدار بهینه در عامل مداخله

شماره و نوع وظیفه	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار بهینه	تفاوت میانگین	مقدار t	سطح معناداری
۳۲. تعاملی	۵/۹۸	۱/۳۵	۷	۱/۰۲	۴/۹۵	P<۰/۰۰۱
۳۳. تعاملی	۶/۰۳	۱/۴۵	۶	۰/۰۶	۰/۲۹۹	P=۰/۷۶۷
۳۴. فرهنگی	۵/۵۵	۱/۳۶	۸	۲/۴۵	۱۲/۰۸	P<۰/۰۰۱
۳۵. فرهنگی	۵/۸۷	۱/۷۸	۷	۱/۱۳	۴/۲۷	P<۰/۰۰۱
۳۶. تعاملی	۶/۰۷	۱/۴۳	۸	۱/۹۳	۸/۸	P<۰/۰۰۱
۳۷. تعاملی	۶/۲۷	۱/۴۷	۸	۱/۷۳	۸/۹۲	P<۰/۰۰۱
۳۸. تعاملی	۶/۴۸	۱/۱۳	۷	۰/۵۲	۳/۰۶	P=۰/۰۰۴
۳۹. تعاملی	۶/۰۲	۱/۴۵	۸	۱/۹۸	۹/۵۵	P<۰/۰۰۱

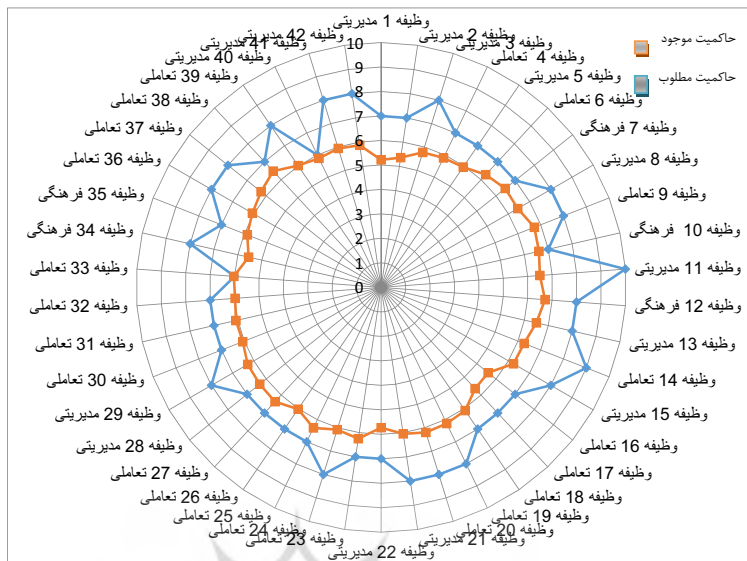
بُعد نظارت و حقوقی

نتایج گویای این است که میانگین جامعه به غیر از وظیفه ۴۰ در تمامی شاخص‌ها پایین‌تر از مقدار بهینه است و با مقدار بهینه تفاوت معناداری دارد ($P<۰/۰۱$) که نشان از تفاوت آماری مقدار واقعی و مقدار بهینه در شاخص‌های بُعد نظارت و حقوقی دارد. میانگین وظیفه ۴۰ با مقدار بهینه تفاوت ندارد.

نتایج به‌دست‌آمده نشان از این دارد که دو وظیفه از سه وظیفه این بُعد دارای تفاوت معناداری با مقدار بهینه هستند و به بیان دیگر، به‌طور معناداری پایین‌تر از مقدار بهینه هستند ($P<۰/۰۱$).

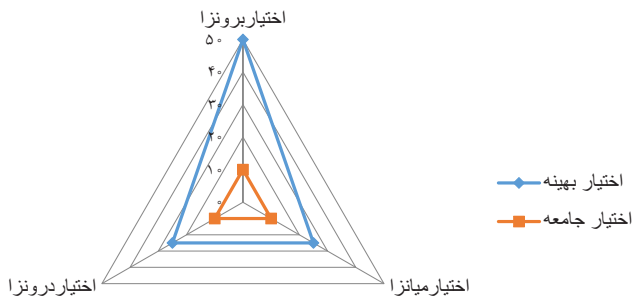
جدول ۲۶: آزمون t تک‌نمونه‌ای جهت مقایسه بُعد نظارت و حقوقی با مقدار بهینه در عامل مداخله

شماره و نوع وظیفه	میانگین	انحراف استاندارد	مقدار بهینه	تفاوت میانگین	مقدار t	سطح معناداری
۴۰. مدیریتی	۵/۸۵	۱/۶۵	۶	۰/۱۵	۰/۶۵۹	P=۰/۵۱۳
۴۱. مدیریتی	۵/۹۴	۱/۷	۸	۲/۰۶	۹/۰۴	P<۰/۰۰۱
۴۲. مدیریتی	۵/۸۷	۱/۷۴	۸	۲/۱۳	۹/۶۷	P<۰/۰۰۱

شکل ۱: الگوی حاکمیت بهینه و وضعیت موجود

در شکل (۱) با توجه به الگوی به دست آمده از تحلیل فازی و نتایج حاصل از جامعه، میزان اختلاف الگوی بهینه از شرایط موجود شورای اسلامی شهر تهران در بُعد حاکمیت (نوع و میزان مداخله) نشان داده شده است. همان طور که در شکل نشان داده شده است، شورای شهر در انجام مداخله در وظایف چهل و دوگانه فاصله نسبتاً زیادی با الگوی بهینه دارد. بیشترین نوع مداخله که در الگوی بهینه به دست آمد، مداخله تعاملی و مدیریتی بوده و میزان مطلوبیت مداخله به طور میانگین ۸/۵ بوده است. اما در شرایط موجود میزان مداخله شورا به طور میانگین ۶/۶ تخمین زده شده است.

شکل ۲: توزیع اختیار در الگوی بهینه و جامعه

در شکل (۲) میزان توزیع اختیار بهینه به دست آمده از خبرگان که مقدار آن به ترتیب: اختیار میانزا ۲۵، اختیار درونزا ۲۵، اختیار برونزا ۵۰ است نشان داده شده و نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها در جامعه میزان اختیار واقعی در شورای شهر تهران به طور متوسط برای اختیار درونزا ۱۷/۴، اختیار میانزا ۱۷/۱، اختیار برونزا ۲۲/۱ تخمین زده شده است.

نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر ارائه الگوی حاکمیت مطلوب در شورای اسلامی شهر تهران بوده است، که الگوی مطلوب حاکمیت بر مبنای نظریه اتزیونی و لیندبلاد با استفاده از نظرسنجی از خبرگان و تحلیل مدل فازی طراحی شد. با انجام آزمون در شرایط واقعی ابعاد حاکمیت و اختیار در شورای اسلامی شهر تهران مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج حاصل از ارزیابی حاکمیت و نحوه اعمال قدرت در شورای اسلامی شهر تهران: نوع مداخله و میزان آن: با توجه به گروه پنج گانه وظایف احصاشده شورای اسلامی شهر تهران و ۴۲ وظیفه زیرمجموعه، نتایج نشان داد که در همه گروه‌ها و وظایف وضعیت مداخله و نوع آن از شرایط بهینه کمتر بوده و اختلاف قابل توجهی در همه سطوح وجود دارد. نتایج کلی از بررسی اعمال حاکمیت در شورای اسلامی شهر تهران حاکی از آن است که کمترین فاصله با الگوی بهینه، در بُعد حاکمیتی و بیشترین فاصله در بُعد فرهنگی اجتماعی است.

- نتیجه‌های حاصل از مقایسه توزیع اختیار

با توجه به هدف پژوهش که ارائه الگوی حاکمیت مطلوب در شورای اسلامی شهر تهران است، ذکر شد که شورای اسلامی شهر تهران برای اعمال حاکمیت و انجام فرآیند مداخله نیازمند مقادیر

متناسبی از توزیع اختیار است که مقادیر توزیع اختیار مطلوب به دست آمده از پیشینه پژوهش های قبلی تعیین شده است.

بر اساس نظریه ریگز یک سیستم سیاسی برای ایجاد اثربخشی در محیط و انجام وظایف خود باید از تمام توانش استفاده کند و ترکیب اختیار میان‌زا و برون‌زا منجر به حداکثر شدن اختیار درون‌زا شود، که با توجه به پژوهش انجام شده بهلولی میزان اختیار بهینه ۱۰۰ واحد تخمین زده شده است، و میزان حداکثر اختیار برون‌زا ۵۰ واحد معرفی شده که طبق پیش فرض ریگز سازمان باید همه این ۱۰۰ واحد را تامین کند تا به عنوان یک سیستم اثربخش و در تعامل سازنده با محیط معرفی شود. اما نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که در شورای اسلامی شهر تهران نیروی استفاده نشده وجود دارد و از حداکثر توان خود استفاده نمی‌کند. میزان توزیع اختیار به دست آمده در شرایط واقعی در سه بُعد اختیار درون‌زا ۱۷/۰۱، اختیار میان‌زا ۱۷/۴، اختیار برون‌زا ۲۲/۱ حاکی از آن است که شورای اسلامی شهر تهران تا حد بهینه فاصله زیادی دارد ولی میزان اختیار برون‌زا از دو بُعد دیگر بیشتر است. یعنی شورای اسلامی شهر تهران از ظرفیت‌های خود برای اعمال حاکمیت به نحو مطلوبی استفاده می‌کند. اختلافی که نتایج این پژوهش با مدل ریگز دارد آن است که یک سازمان برای ایجاد اثربخشی باید از تمام توان خود استفاده کند اما میزان اثربخشی شورای اسلامی شهر تهران نشان می‌دهد که ممکن است یک سازمان از همه توان خود استفاده نکند ولی باز هم اثربخشی داشته باشد، که نتایج این پژوهش خلاف نظر ریگز را نشان می‌دهد. از دیگر سو می‌توان نتیجه گرفت که ممکن است اعضا و کارکنان شورای اسلامی شهر تهران در فعالیت‌های خود به نوعی به برنامه‌های جانبی و مشاغل دیگر پرداخته و تمامی توان اعضا و کارکنان به کار گرفته نمی‌شود در نتیجه در برخی موارد شورای اسلامی شهر تهران فعالیت مناسب را انجام نداده و بیکاری دارد، یعنی اوقات این نهاد ممکن است به جای توجه به وظایف و مأموریت‌ها صرف پرداختن به موارد شخصی یا بیکاری شود.

نتایج حاصل از مقایسه توزیع اختیار جامعه و مقادیر بهینه:

- مولفه اختیار درون‌زا

میزان توزیع اختیار در مولفه درون‌زا در الگوی بهینه و جامعه گویای این است که میانگین جامعه در تمامی وظایف و در بُعد فرهنگی اجتماعی پایین تر از مقدار بهینه است. این امر نشان‌دهنده این است که شورای اسلامی شهر تهران برای اعمال حاکمیت خود از میزان بسیار کمی اختیار درون‌زا استفاده می‌کند. همان‌طور که در نظریه ریگز مطرح شده است اختیار درون‌زا آن جزئی

از اختیار است که شورای اسلامی شهر تهران با اعضای درونی خود تعامل می‌کند و برای انجام وظایف خود آن را به کار می‌گیرد، همین موضوع بیان می‌کند که شورای اسلامی شهر تهران در روابط بین اجزا و عناصر درونی خود از این امکان استفاده نمی‌کند و تعامل درونی با اعضای خود ندارد که این امر می‌تواند ناشی از تنوع و تعدد اعضای شورای اسلامی شهر تهران باشد که هر یک دارای عقاید و برنامه‌های مختلف و غیرهمسو هستند و اعضا برای انجام فعالیت‌های خود هم نیروافزایی نداشته و توان و ظرفیت‌های خود را برای انجام وظایف به کار نمی‌گیرند. همین هم باعث شده که در فرآیند مداخله و اعمال حاکمیت با اختلال مواجه شود.

- مولفه اختیار میان‌زا

با توجه به نتایج در تمامی ابعاد فعالیت‌های شورای اسلامی شهر تهران مقدار اختیار میان‌زا جامعه از مقدار بهینه کمتر است و همین امر نشان‌دهنده آن است که شورای اسلامی شهر تهران در تعامل با عناصر و اجزای محیطی و سازمان‌های هم‌تراز خود سطح مطلوبی از اختیار و تعامل را اعمال نمی‌کند و بر اساس نظریه ریگز سیستم سیاسی نیازمند تعامل میان‌سازمانی بوده اما در حدی که اختیار درونی و اثربخشی محیطی را تحت تأثیر قرار نداده و منجر به کاهش این دو نشود. این موضوع نیز نشان می‌دهد که شورای اسلامی شهر تهران تمام ظرفیت و توان خود را برای تعاملات و هماهنگی‌های بین‌سازمانی به کار نمی‌گیرد، و این امر می‌تواند ناشی از این مساله باشد که اعضای شورای اسلامی شهر تهران جهت‌گیری‌های خود را داشته و به صورت پراکنده و معدود هماهنگی‌های بین‌سازمانی انجام می‌شود. تعاملات بین‌سازمانی به شورای اسلامی شهر تهران کمک می‌کند که در بخش‌های مختلف شهری با همکاری‌های سازمان‌های ذیربط چالش‌ها و مسائل شهری را بهتر شناخته و رفع آنها نیز به نحو مطلوب‌تری انجام گیرد. شورای اسلامی شهر تهران در این زمینه می‌تواند با تنظیم خط‌مشی‌ها و هدف‌مندی‌های آنها با کمک سازمان‌های بخش دولتی و سازمان‌های مردم‌نهاد و مستقل در رفع و بهبود آنها تلاش کند.

- مولفه اختیار برون‌زا

- نتیجه‌های اختیار برون‌زا در جامعه و مقادیر بهینه:

با توجه به نتیجه‌های میزان اختیار واقعی شورای اسلامی شهر تهران در اثربخشی محیطی یا اختیار در اعمال تغییرات محیطی از مقدار بهینه کمتر است، و این امر بیانگر آن است که شورای اسلامی شهر تهران در عملکرد کلی و سازمانی خود نیز از اختیار مطلوبی برخوردار نیست. طبق نظریه ریگز، میزان اختیار برون‌زا نشان‌دهنده میزان عملکرد سازمانی بوده و سازمانی دارای این اختیار است که دارای قدرت انجام تغییرات محیطی باشد و چنانچه سازمان بتواند در این فرآیند به

مقدار بهینه نزدیکتر باشد یعنی از عملکرد بالا برخوردار بوده و موفق عمل کرده است. بنابراین اختلاف بین مقدار بهینه و جامعه، نقص در عملکرد شورای اسلامی شهر تهران را در فرآیند اثربخشی محیطی نشان می‌دهد. البته با توجه به مقدار بهینه مولفه برون‌زا می‌توان نتیجه گرفت که میزان اثربخشی شورای اسلامی شهر تهران در مجموع و با توجه به اختلاف در مولفه‌های دیگر از سطح مطلوب‌تری برخوردار است و این به آن معناست که شورای اسلامی شهر تهران با توجه به چالش‌ها و مسائل مداخله و توزیع اختیار درونی و میان‌سازمانی از اثربخشی بیشتری برخوردار است. ظرفیت بلااستفاده شورای اسلامی شهر تهران در اثربخشی محیطی نشان‌دهنده عدم توجه و صرف زمان کافی برای انجام وظایف است که این امر نیز می‌تواند ناشی از وجود اعضای متفاوت با گرایش‌ها و تفکرات متنوع باشد، که خود این موضوع نشان می‌دهد که اعضای شورای اسلامی شهر تهران در حال انجام فعالیت‌ها هستند اما این مقدار مطلوب و بهینه نیست، که خود می‌تواند ناشی از وجود برنامه‌های شغلی دیگر مانند فعالیت در اموری غیر از شورای اسلامی شهر تهران باشد که صرف وقت و توجه را به‌صورت بهینه در شورای اسلامی شهر تهران ممکن نمی‌کند.

پیشنهادها

از آنجا که شورای اسلامی شهر تهران در فعالیت‌های خود از تمام ظرفیت‌ها و توان خود استفاده نمی‌کند پیشنهاد می‌شود، شورای اسلامی شهر تهران اول در فرآیند حاکمیت نوع مداخله‌ای که به کار می‌گیرد تعاملی یا فرهنگی بوده و با هماهنگی و همکاری با اعضای درونی و نیز با تعامل با شهرداری و نیز جامعه مدنی و بخش خصوصی به ایجاد خط‌مشی‌ها و اجرای آنها بپردازد. این امر در صورتی محقق می‌شود که در درون شورای اسلامی شهر تهران، اعضا و کارکنان به‌صورت فراجناحی و هم‌افزایی فعالیت کرده و هماهنگی بین کمیسیون‌های شورای اسلامی شهر تهران برقرار شود. در صورتی که شورای اسلامی شهر تهران به اعمال مداخله تعاملی بپردازد از اختیارات خود باید به نحوی استفاده کند که میزان اختیار درون‌زا، در جهت هماهنگی و انجام وظایف با استفاده از توان حداکثری و نیز اختیار میان‌زا به میزانی باشد که در برنامه‌ها و اهدافش با سازمان‌های مرتبط هم‌راستایی ایجاد کند. هنگامی که این مهم صورت گیرد میزان اثربخشی یا همان اختیار برون‌زا به حداکثر میزان خود خواهد رسید.

از دیگر سو با استناد به قانون اساسی، شورای اسلامی شهر تهران در زمینه امور شهری و مدیریت شهری دارای اختیارات تام بوده و می‌تواند لوایح پیشنهادی خود را مستقیماً به مجلس شورای اسلامی شهر ارسال کند. اما شواهد حاکی از آن است که لوایح پیشنهادی شورای اسلامی

شهر تهران، در نهادی با عنوان شورای عالی استان‌ها تصویب می‌شود و برای تایید به فرمانداری‌ها ارسال می‌شود، که این امر میزان اثربخشی مستقیم شورای اسلامی شهر تهران را تحت تاثیر قرار داده و به نوعی فعالیت شورا را با موانع مواجه می‌کند. این امر نشان‌دهنده محدودشدن اختیارات شورای اسلامی شهر تهران است. از همین رو پیشنهاد می‌شود اعضا و کارشناسان شورای اسلامی شهر تهران، در فرآیند تصویب لوایح نهایت توان و تلاش را به کارگیرند تا طرح‌های پیشنهادی در شورای اسلامی شهر تهران تصویب و برای طرح در مجلس ارسال شود، که این موضوع نیاز به بازنگری در قانون شورای اسلامی شهر تهران دارد. ذکر این موضوع ضروری است که بخش وسیعی از چالش‌های شورای اسلامی شهر تهران در پرداختن به وظایف و اثربخش بودن به مشکلات ساختاری و حقوقی موجود در کشور بازمی‌گردد که در صورت رفع این موانع تسهیل لازم ایجاد می‌شود. در نهایت، باید خاطر نشان کرد با توجه به سن کم سازمانی شورای اسلامی شهر تهران، زمینه‌های بسیاری برای بهبود و توسعه و توانمندشدن آن برای ایفای نقش موثرتر در مدیریت شهری وجود دارد، بنابراین پیشنهاد پژوهش این است که شورای اسلامی شهر تهران در انجام وظایف خود با تاکید و توجه بیشتری بر فعالیتهای کمیسیون‌ها و کارگروه‌ها نظارت داشته باشد. از آنجا که همه اعضای شورای اسلامی شهر تهران مسئول یا عضوی از کمیسیون‌های تخصصی و کارگروه‌های مربوطه هستند، اعضا می‌توانند در فرآیند تدوین و تصویب سیاست‌ها، در فرآیند نظارت بر اجرای مصوبات و نیز نتیجه اجرا و اثر آنها بر مدیریت شهر، مداخله مستقیم داشته باشند و گزارش‌های عملیاتی و اجرایی را در این خصوص از طریق کارگروه‌ها و مسئولان مربوطه اخذ کنند.

الف) فارسی

- بهلولی، نادر (۱۳۸۸). *ارائه الگوی اثربخش از عملکرد شورای اسلامی شهر تبریز*، پایان نامه دکتر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
- جاسبی، جواد؛ نفری، ندا و معمارزاده طهران، غلامرضا (۱۳۸۸). طراحی الگوی حاکمیت خوب بر پایه نظریه سیستم‌های باز، *فصلنامه علوم مدیریت ایران*، سال چهارم، شماره ۱۶، زمستان ۱۳۸۸، صص ۷۶-۵۲.
- دباغ، سروش و نفری، ندا (۱۳۸۸). تبیین مفهوم خوبی در حاکمیت خوب، *نشریه مدیریت دولتی*، دوره ۱، شماره ۳، پاییز و زمستان، صص ۷۰-۴۶.
- رزمی، محمدجواد و صدیقی، سمیه (۱۳۹۱). الزامات تحقق حاکمیت خوب برای دستیابی به توسعه انسانی، *همایش ملی اقتصاد، دانشگاه آزاد واحد خمینی شهر*، آذرماه ۹۱.
- زاهدی، شمس‌السادات (۱۳۸۴). حاکمیت مطلوب با رویکرد نوین اداره امور محلی، *نشریه مطالعات اقتصاد مدیریت*، دانشگاه سیستان و بلوچستان، صص ۴۵-۳۰.
- مالکی‌پور، احسان (۱۳۸۸). *تحلیل همبستگی حاکمیت مطلوب در برنامه‌ریزی توسعه پایدار شهری*، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه اصفهان.
- معمارزاده طهران، غلامرضا و بهلولی، نادر (۱۳۸۸). *ارائه الگوی اثربخش از عملکرد شوراهای اسلامی شهر* (مطالعه موردی: شورای اسلامی شهر تبریز)، *نشریه فراسوی مدیریت*، سال سوم، شماره ۹، صص ۷۵-۵۱.
- میرز، لاورنس اسمیت؛ گامست، گلن و گارینو، آنتونی (۱۳۹۱). *پژوهش چندمتغیری کاربردی (طرح و تفسیر)*، ترجمه پاشاشریفی، حسن؛ فرزاد، ولی‌اله؛ رضاخانی، سیمین‌دخت، تهران، رشد.
- نفری، ندا (۱۳۸۷). *تبیین الگوی حاکمیت خوب در دولت*، پایان‌نامه دکتر مدیریت دولتی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.
- نفری، ندا؛ جاسبی، جواد و معمارزاده طهران، غلامرضا (۱۳۸۷). حاکمیت مطلوب اکولوژی متعادل، *کنفرانس بین‌المللی مدیریت*، تهران، صص ۱۴۵-۱۲۰.

ب) انگلیسی

- African Urban Management Institute (2013). *Environmental, Social and Governance Factors in Country Risk Management: A New Horizon*. CRO Forum.
- Andersson, krister (2002). *Explaining the Mixed Success of Municipal Governance of Forest Resources in Bolivia. Overcoming Local Information Barries*. CIPCE. Indiana University.
- Etzioni, Amitai (1961). *A Comparative Analysis of Complex Organizations: on Power, Involvement, and Their Correlates*. New York: Free Press.
- Hill, Michael & Hupe, Peter (2002). *Implementing Public Policy Governance*

- in Theory and Practice*. London. SAGE publication.
- Kaufmann, Danilel; Karry, Aart & Masturizzi, Massimo (2007). Growth and Governanc : A Reply. *Journal of Politics*. 69(2), p. 65.
- Landman, Todd (2003). *Map Making and Analysis of the Main International Initiatives on Developing Indicators on Democracy and Good Governance*. University of Essex: Human Rights Center.
- Lindblom, Charles Edward & Woodhouse, Edward James (1993). *The Policy-Making Process*. 3rd edn. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Lindblom, Charles Edward (1977). *Politics and Markets: The World's Political Economic Systems*. NewYork: Basic Books.
- Necla, Tchirgi (2008). *Local Govenance in Complex Environment*. United Nation Development Programs.
- OECD (2000). *Indicator for Good Governance*. html Document.
- Randall, Marok (2005). *Institutional Reform: Rule of Law and Good Governance*. Oxford University Publish.
- Riggs, W. Fred (1976). *Development Administration Cite in Development Administration in Asia*. Edited by Edward W. Weidner, Duke University Press, Durham North Carolina.
- Smith, Randal (2005). Promoting Local Govenance Through Municipal International Corporation. *Deeping Local Democracy Conference in Aberdeen Scotland*. March, 2005.
- Toshiyuki, Kinoshita (2007). *Governance in local Administrative Bodies*. The Tokyo Foundation.
- United Nation Development (1995). Good Governance in Developing Countreis. *Documents in United Nation Annual Report*.
- United Nation Development (2007). *Workshop on Local Government in Post Conflict Situations Report*. Oslo, Norway.
- Van Assche, Kristof; Beunan, Raoul & Duineveld, Martijn (2014). *Evolutionary Governance Theory*. Springer Cham Hidelberg. NewYork, Dordrecht London.
- Weiss, G. Thomas & Wilkinson, Rorden (2003). Good Governance and Global Governance, Conceptual and Actual Challenges, *Third World Quarterly*, 21(5), pp. 795-815.
- Weiss, G. Thomas & Wilkinson, Rorden (2013). *Internatinal Organization and Global Governance*. University of Massachusetts, USA.
- World Development Report: The State in a Changing World (1997). New York: Oxford University Press, pp. 31-34.
- World Bank (1992). *World Development Report*. NewYork: Oxford University Press.
- World Development Report: Good Governance in Developing Countries (1992). New York: Oxford University Press, pp. 123-130.